

Barokní Loučeň inspirovala účastníky zámeckých literárních dílen k napsání dobrodružného, až detektivního příběhu plného záhad, humoru a historie. Ukázky z knihy **Tajemství zámku Loučeň** provázejí následující stránky.

LOUČEŇ

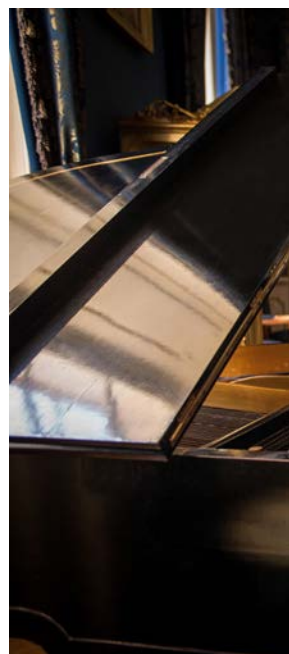
Zámek
labyrintů
a tajemných
příběhů

Text: DANA EMINGEROVÁ

Foto: PETR JAN JURAČKA a archiv

Na nádvoří zámku se po setmění rozzáří jeden ze dvanácti loučeňských labyrintů a začne hra světél, doprovázená hudbou Bedřicha Smetany.

Na první pohled vypadá Loučeň jako kterýkoliv jiný krásný český zámek. Jenže tady návštěvník neuslyší suché výklady dat a letopočtů podle klasického scénáře. Pobaví ho prohlídky, kdy se historie stává živým, hravým a trochu i rozpustilým divadlem.

Do půlnoci je zámek náš, od půlnoci pana knížete,“ směje se muž, kterého si na Loučeni všimne každý. Nosí zelené pumpky, klobouček s pírkem a služební livrej, takže vypadá jak panský majordomus z 19. století. Člověk se až štípe do tváří, jestli nesní. „Můj pradědeček tu kdysi dělal hajného,“ představuje se kastelán Vratislav Zákoutský. „Asi se tomu nedalo vyhnout. Vždycky mě to na Loučeň táhlo.“ Když pak v komnatách chodíme večer, zámek opravdu změní atmosféru. Jako by se v něm

Thurn-Taxisové se v Čechách zapsali nejen svými poštovními službami

probouzely duše jeho dávných obyvatel. Součástí zámeckého programu jsou totiž i noční prohlídky se spiritistickou seancí v exoticky zařízeném orientálním salonku. Než usedneme ke kulatému stolu, smějeme se historkám o samovolně spuštěném vysavači, rozsvíceném světle či nečekaném doteku na rameni. Pak křišťálové lustry zhasnou a jen světla svíček kmitají v zrcadlech. Najednou se spojenými prsty napjatě čekáme, zda se ozve zaklepání na desku či zhasne plamen. „Nejde o laciné strašení,“ říká kastelán. „Chceme, aby lidé pochopili, že šlechta se nezajímala jen o politiku, vynálezy a sport, ale také o tajemno. Spiritismus fascinoval v 19. století celou Evropu a Loučeň nebyla výjimkou.“

AŽ ŽIJÍ DUCHOVÉ!

Stříbrný měsíc se vyhoupne nad střechu zámku a vytvoří kolem kastelánova klobouku svatozář. I jeho zelený plášť začne světélkovat. Trpím halucinacemi? Kastelán mě pozoruje, za kloboukem mu sedí černá mūra a cosi mu říká. „To je princezna Marie,“ vysvětluje mi kastelán. „Vypíná dětem mobily a dospělým leze do počítačů.“ „Cože? Vy taky vidíte ty duchy?!“ soukám ze sebe. „Vždyt jsem vám říkal, že na zámku straší,“ uklidňuje mě. „Třeba tu máme zakletou duši prince Egon,“ mávne rukou k portrétu u okna. Při tom vyplaší na svém klobouku mūra, která zatřepotá křídly, lehce se mi otře o tvář a přistane na obraze melancholického mladíka. Egon se na plátně probudí k životu. Když si všimne nočního motýla na svém rameni, jemně ho chytí do rukou, vykloní se z obrazu, otevře okno, foukne do dlaní a vypustí mūra do noci.

PROBUZENÁ KRÁSA

Před dvaceti lety Loučeň nikdo neznal, mnozí ani nevěděli, kde je. Dnes patří zámek, jehož interiéry si prohlédne až 190 tisíc návštěvníků ročně, mezi nejnavštěvovanější české památky. „Nikdy jsme tu neměli klasické prohlídky, na které jsou lidé zvyklí z mnoha hradů a zámků. U nás se průvodci převlékají do kostýmů postav, jež na Loučeni kdysi žily, a hrají v komnatách scénky inspirované skutečnými osudy zdejšího šlechtického rodu,“ vypráví majitelka Loučeně Kateřina Šrámková, která koncept

← Průvodce hraje na klavír Bedřicha Smetany.

prohlídek vymyslela. „Thurn-Taxisové se v Čechách zapsali nejen svými věhlasnými poštovními službami, ale stáli u zrodu mnoha převratných novinek: železnic, automobilů, českého fotbalu, aerolinií. Jmenuje se po nich také Taxisův příkop na Velké pardubické,“ vysvětluje. Říká, že i ona patří ke generaci, která měla po sametové revoluci svět u nohou. „Žádný cíl nebyl vzdálený, sny se měnily ve skutečnost. Loučeň je ten můj.“ Od anglického designéra, který projektoval jeden z dvanácti zámeckých labyrintů, dostala důležitou radu: „Pro zámeckou expozici musíte mít hrdinu. Vybrali jsme knížete

Alexandra Thurn-Taxisa. Měl tři syny, čtrnáct levobočků a se svou krásnou a vzdělanou italskou princeznou Marií po boku vládl velkému loučenskému panství na přelomu 19. a 20. století. Proto jsme se pustili do studia archivů a kronik, abychom z drobných střípků poskládali jeho příběh. Ten pak vyprávíme lidem.“

PŘÍBĚH LÁSKY

Marie stojí u otevřeného okna a ve tváři se jí zračí nepřítomný, zasněný výraz. Na plátně jejího malířského stojanu se začíná rýsovat postava jezdce na koni. Má podobu jejího bratra Egona, který odjel z Benátek ke vzdáleným příbuzným

do Čech. Chybí jí. Jak ta exotická země asi vypadá? Marie si ji zkouší představit. Vtom rozrazí dveře do pokoje její matka: „Egon spadl z koně a má zmrzačenou nohu. Telegrafoval jeho přítel. Pobývají někde na Loučeni. Jaké tam mohou mít uprostřed českého venkova doktory? Musíme za nimi!“

Cesta do Čech je nekonečná, a tak si Marie pročítá bratrovy dopisy, ve kterých jí píše o svém hostiteli. O mladém, bohatém Alexandrovi Thurn-Taxisovi a jeho zámku. Když ho o pár dní později spatří, je to láska na první pohled.

OSVÍCENÁ ŠLECHTA

„Život na zámku v 19. století přál snilkům a vizionářům. Nic nebylo nemožné,“ směje se herec a režisér Milan Šteindler, kmotr nové knihy o šlechtickém rodu, který založil poštovní službu pro římské papeže a postupně je rozšířil po celé Evropě. Thurn-Taxisové měli peníze, styky, znali jazyky, cestovali, zvali na zámek hosty ze zahraničí. Na Loučeň tak přijížděly osobnosti z uměleckých, společenských i vědeckých kruhů. František Křížík zámek elektrifikoval, Jan

Loučeň se každoročně mění v ZÁMEK SPISOVATELŮ...

Konají se tu **LITERÁRNÍ DÍLNY VEDENÉ SPISOVATELKOU DANOU EMINGEROVOU**. Účastníci tvoří pod vlivem génia loci na místě, kde se odehrávaly příběhy knížat a jejich poddaných. O tom **VŠEM VYPRÁVÍ NOVÁ VÝPRAVNÁ KNIHA TAJEMSTVÍ ZÁMKU LOUČEŇ**, jejíž **ÚRYVKY DOPROVÁZÍJÍ TYTO STRÁNKY**.

„Když jsem jednou zjistila, co Dana se svými žáky dokáže, nalákala jsem ji k nám na Loučeň,“ říká majitelka zámku Kateřina Šrámková. „Vznikl unikátní projekt, výjimečný tým, že je výsledkem týmového ducha.“

Navíc **ČTENÁŘ MŮŽE ODHALOVAT** Tajemství zámku Loučeň nejen na stránkách knihy, ale i přímo v terénu a poznávat další místa, která se v příbězích objevují – Jabkenickou oboru, Svatojiříský les, tajuplný vrch Chotuc, rodovou hrobku v Sýčině, stezku princezny Almerie do Mcel.“

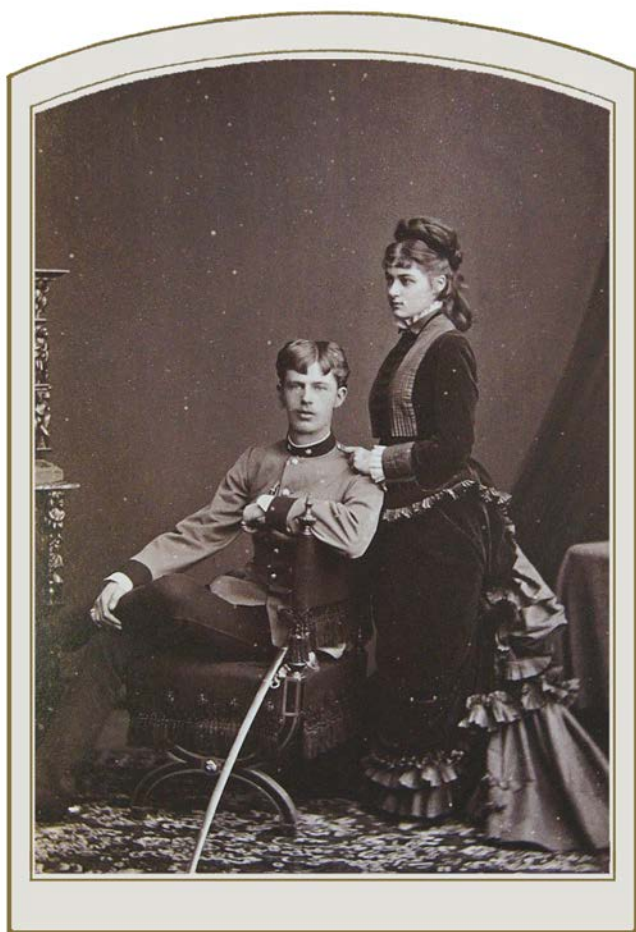
Detaily historek o Thurn-Taxisech jsou samozřejmě vymyšlené, ale **FANTAZIE AUTORŮ** se drží toho, co se opravdu stalo. Vše pak spojuje **FIKTIVNÍ PŘÍBĚH NA POZADÍ**.

Jeho hlavní hrdinka **PŘIJÍŽDÍ ZKOUMAT DOBOVÉ ARCHIVY** a začínou se jí vynořovat příběhy původních obyvatel zámku. A tak střídavě píše, sní, bloudí v minulosti, až nakonec objeví, že na Loučeni skutečně straší. A že i v jejích žilách koluje modrá krev dávného okouzujícího knížete Alexandra.

Evangelista Purkyně řídil budování parku, Bedřich Smetana doprovázel knížete Alexandra při hře na housle. K návštěvníkům patřil americký spisovatel Mark Twain, anglický malíř Albert Letchford, německý básník Rainer Maria Rilke... Kníže Alexandr byl také vášnivým lovcem a cestovatelem. Ze svých výprav do Afriky, Indie, Kanady či Ruska přivezl mnoho trofejí, které věnoval Národnímu muzeu. Jeho pýchou byla Jabkenická obora

nedaleko Loučeň, kde choval v jakémsi experimentálním safari americké bizony, klokany, jeleny wapiti, pštrosy, plameňáky. O zámecké stáje a dostihové koně se mu staral slavný anglický žokej Richard Fletcher, který třikrát zvítězil na Velké pardubické.

BIZONI A KLOKANI

Marie vchází do pánského salónu: „Drahý, ty vaše pokusy se zvířaty! Už zase utekli z obory bizoni a pštrosi pokopali kuchtičku. Jestli to takhle půjde dál, to k nám budete chtít nasadit i klokany?!“

„Klokany? Ó, klokany! To je nápad, vy jste úžasná, Marie!“

„Bůh vás chraň, Alexandře!“
O Marii se pokoušejí mloby. Její

☛ Chátrající zámek Loučeň v roce 2000 koupila a zachránila Kateřina Šrámková. ◀ V orientálním salónu se konaly spiritistické seance kněžny Marie.

↞ Sourozenci **Egon a Marie Hohenlohe**. ↑ Kníže **Alexandr Thurn-Taxis**, hrabě **Černín** a kněžna **Marie Thurn-Taxis** (rozená Hohenlohe). ↗ Kníže **Hugo Thurn-Taxis**, Alexandrův otec a průkopník české železnice.

lamentování však přeruší vzdálený hlas ze zahrad: „Ubohé světce ze dřeva šla matka obdarovat, za její žhavá slova zapomněli ji poděkovat...“

Kníže se zakaboní: „On je tady zas? Veršotepec Rilke? Rozčiloval mne zde celé loňské léto. Pak jste jej vzala do Benátek... a už nás ten pisálek opět oblažuje?!“

„A pročpak vás ten geniální mladík tak popouzí, drahý? Dělat mi pouze milého spolčníka na cestách.“

„Počkat, počkat – vy chcete zít Rilkeho letos opět do Benátek? To je vlastně výborný nápad! A já můžu mezitím stihnout ty klokany v Austrálii.“

NEJVĚTŠÍ STŘEDOEVROPSKÉ LABYRINTÁRIUM

Slovo, které kdysi neexistovalo, je novotvar. Loučenští dokonce požádali o zařazení „labyrintharia“ do slovníku spisovné češtiny. Znamená koncentraci více labyrintů na jednom místě. V loučenšském parku jich je dvanáct. Liší se tematicky,

Za ranou historií českého fotbalu stojí třináctiletý princ Erich Thurn-Taxis

konstrukčně i symbolicky. Třeba v tisovém člověka pohltí temná zeleň, palisádový ho vrátí do dětství, kamenný působí jako keltská svatyně a světelný se po setmění rozzáří mnoha barvami. Vrcholem je královský labyrint, mistrovské dílo britského tvůrce Adriana Fishera, inspirované gotickým katedrálním labyrintem v Chartres ze 13. století. „Když vkročíte do jeho srdce, máte pocit, že se čas zpomaluje a prostor kolem vás přestává existovat“, uvádí Fisher. Sám zámecký park s alejemi, vzácnými dřevinami a romantickými průhledy, má bohatou historii. Vyvíjel se od barokní zahrady přes romantický anglický styl až po dnešní podobu. Cestičky se prolínají s výhledy na rybníčky a cizokrajné stromy.

„Jasnosti, chcete-li okouzlit vaši manželku, určitě se bude ráda procházet ve stínu exotických stromů,“ navrhuje Karel

ZAHRADA

„Jasnosti, chcete-li okouzlit vaši manželku, určitě se bude ráda procházet ve stínu exotických stromů,“ navrhuje Karel

➔ **Fotbal přivezl do Čech** v roce 1889 ze svých studií v Cambridge princ Erich (dole uprostřed). ➔ **Při hraných prohlídkách** průvodci představují prince Ericha, od roku 1907 prvního předsedu správní rady společnosti Laurin & Klement. ➔ **Kníže Alexandr** byl vášnivý lovec.

Skalník, jehož rod se už několik generací věnuje kráse zahrad, „A určitě vybudujeme i různá romantická zákoutí – bludiště, kde by se milenci mohli skrýt před zraky lidí...“ Princ Alexandr nadšeně souhlasí. Už se tam vidí schovaný s kyprými služičkami. „A také fontány, aby kněžně Marii připomínaly rodné Benátky,“ pokračuje zahradník. Kníže ho však přeruší: „Mistře, výborně, ale... znáte ten nový sport z Anglie? Dvě mužstva, co kopou do míče?“ Skalník udiveně vrtí hlavou. „No, víte, mám tři synky... prostě potřebuju, abyste pro mého Ericha, Egona a Alexe vyprojektoval velkou obdélníkovou travnatou plochu. Zahrada, labyrinty jsou krásná věc. Ale já bych si tu přál i fotbalové hřiště!“

NEJSTARŠÍ ČESKÝ FOTBALOVÝ KLUB FK LOUČEŇ

Za ranou historií českého fotbalu stojí třináctiletý princ Erich Thurn-Taxis. Během studia v Cambridge se pro novou hru tak nadchl, že si v roce 1889 přivezl domů anglického trenéra. V zámeckém parku, kde do té doby zaznívalo jen cvakání krocketových koulí, se díky tomu objevily branky z dřevěných tyčí a provizorní hřiště. K prvnímu utkání princ Erich nastoupil jako brankář v tmavém dresu s podkolenkami až ke kolenům. Na dřevěných lavicích a v trávě kolem sledovala senzační kratochvíli šlechta i místní venkované, hrála zámecká kapela. Do té doby nikdo v Čechách neviděl hru, kde se kope do míče s cílem dostat balon do sítě.

Dne 18. dubna 1893 se zámecké mužstvo poprvé utkalo v Praze s opravdovým soupeřem – týmem německého klubu Regatta. Loučenští sice prohráli 0:5, ale o historickém fotbalovém zápase na Císařské louce psaly i noviny ve Vídni. A právě tato událost oficiálně zrodila fotbalový klub – FK Loučeň 1893.

JAK SE STAL PRINC BRANKÁŘEM

„Hodgson! Musíte mě zachránit!“ příběhne rozrušený princ Erich za trenérem a kapitánem vznikajícího zámeckého mužstva. „Celá Loučeň mluví o fotbalu a zítra přijedou i slečinky od Lobkowitzů. Chtějí se podívat, jak tu hraju fotbal! Bože, jak se o tom dozvěděly?! Vždyť teprve předvčirem jsme přijeli, včera začali skládat tým. Ale ten si ještě ani neposkládal fotbalová

pravidla!“ „Omlouvám se, pane, ale večer jsem potkal komornou Stázi. Oh my God, ta měla míče jak dva poločasy, skoro se nevešly na hřiště.“ Angličan se konečně vzpomíná: „Promiňte, vaše Jasnosti, ale slečinky fotbalu stejně nerozumí, tak nachystáme zápas jen na oko. Soupeře sestavíme ze služebnictva a chasníků z okolních vesnic, vytyčíme brány ze špalků v zámecké zahradě.“ „Ale co budu dělat já?“ povzdechne Erich nešťastně. „Vždyť se sotva trefím do míče.“ „Hm... tak šoupneme vaši jasnost do brány,“ zamyslí se Hodgson, „tam musí míč trefití vás.“

↑ „Ten barák je **inspirativní** jako kráva!“ říká spisovatel Ondřej Neff, který se na výuce také podílel a knihu pokřtil.

AUTOMOBILISMUS, ŽELEZNICE A LETECTVÍ

V roce 1886 si německý konstruktér Karl Benz nechal jako první patentovat vozidlo poháněné spalovacím motorem. Zvěsti o této převratné události neušly pozornosti pokrokového páru – knížete Alexandra a jeho ženy Marie. Ale až jejich syn Erich si automobily zamiloval a roce 1907 se stal prvním předsedou správní rady akciové společnosti Laurin & Klement v nedaleké Mladé Boleslavi. Erich tak zdědil své technické geny po dědečkovi Hugovi. V době, kdy Evropou brázdily koňské povozy, kníže Hugo pochoopil, jaký pokrok přinese lidem železnice. V roce 1870 přispěl k vybudování regionální trati mezi Nymburkem a Mladou Boleslaví, a navíc se mu podařilo prosadit, aby koleje vedly přes jeho panství a zároveň dost daleko od zámku, protože dráha nesměla rušit panský klid. Šlo o skvělý obchodní tah, neboť vlaková nákladní doprava zajišťovala vývoz českého obilí, dřeva, cukru, skla a uhlí nejen do Německa, ale přes přístav Hamburk i do zámoří. Zajímavé je i to, že dvě Erichovy dcery byly průkopnicemi létání. Princezna Terezie vyhrála v roce 1934 konkurs na jednu z prv-

ních letušek Československých aerolinií, Eleonora pracovala v letištní administrativě.

ĐÁBELSKÝ STROJ

„Alexandře, choti drahý, v Liberci prý hrabě Liebieg zakoupil jakýsi automobil. Nevíte, o co jde? Což kdybychom toto zařízení též koupili, abychom první po hraběti byli?“

„Marie, slyšel jsem o tom vynálezu. Je to vůz, který jezdí bez koňského potahu i bez páry.“

„Děláte si ze mne blázný, drahý. Kdo to kdy slyšel, aby vůz jel sám?“

„Jistě, že sám nejede. Je v něm motor palivový a nějaký muž musí ho kočírovati. Prý takovou rychlostí uhání, že z Loučeně do Prahy snad pouhé tři hodiny by se jelo.“

„Uvidíme, Marie, jak se tento stroj osvědčí, až pak budeme o jeho nákupu uvažovati.“ „Snad za tu dobu již lidé přijdou k rozumu a k bezpečnému koňskému povozu se vrátí.“ „Než, drahá Marie, lidé k rozumu přijdou, žádný povoz my už potřebovati nebudeme...“

Auťori použitých knižních úryvků:

Nataša Richterová, Lucie Svibová, Jana Štybnarová, Šimon Pravda, Zdena Součková

**František Křižík
zámek elektrifikoval**